

Dictamen en relació amb la consulta formulada per un Ajuntament sobre la instal·lació de càmeres de videovigilància a les instal·lacions del dipòsit de detinguts ubicat a les dependències de la policia local.

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit de l'Ajuntament, sobre la instal·lació de càmeres de videovigilància a les instal·lacions del dipòsit de detinguts ubicat a les dependències de la policia local.

En concret, es sol·licita informe a l'Autoritat sobre l'adequació a la normativa vigent, especialment en relació amb el dret a la intimitat de les persones detingudes en les dependències del dipòsit municipal de detinguts, de la captació d'imatges de les cel·les quan aquestes estiguin ocupades per persones detingudes, així com de la sala d'escorcoll, quan es practiquin registres superficials sobre les persones detingudes. També es consulta sobre l'enregistrament de les dites imatges.

Analitzada la consulta, que no s'acompanya de cap altra documentació, i vist l'informe de l'Assessoria Jurídica, es dictamina el següent:

I

(...)

II

La consulta exposa que el municipi, que és cap de partit judicial i no disposa de cap establiment penitenciari, té un dipòsit municipal de detinguts a disposició de l'autoritat judicial, ubicat a les dependències de la policia local, que té assignada la custòdia dels detinguts, en base a la disposició final 5^a de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les Bases de Règim Local (LRBRL), segons la qual:

“(...) los Municipios cabeza de partido judicial en que no exista establecimiento penitenciario alguno asumirán, en régimen de competencia delegada, la ejecución del servicio de depósito de detenidos a disposición judicial, correspondiendo la custodia de dichos detenidos a la Policía Municipal en funciones de Policía Judicial.

La Administración competente en materia penitenciaria pondrá a disposición de los Municipios a que se refiere el párrafo anterior los medios económicos suficientes para el mantenimiento del referido servicio en los términos previstos por la legislación sectorial correspondiente.”

La consulta fa esment de la disposició addicional 1ª del Reial decret 190/1996, de 9 de febrer, que aprova el Reglament penitenciari, segons la qual:

“1. La Administración penitenciaria competente entregará a los Ayuntamientos de los municipios cabeza de partido judicial en que no exista establecimiento penitenciario, para gastos de alimentación y estancia de los detenidos y mantenimiento de las instalaciones, una cantidad por detenido y día, que se determinará por Orden del Ministro de Justicia e Interior o resolución autonómica equivalente.

2. Los Ayuntamientos rendirán cuentas mensualmente, a través de los centros penitenciarios ubicados en la capital de la provincia, al Ministerio de Justicia e Interior o al órgano correspondiente

de la Comunidad Autónoma mediante certificación acreditativa del número por día de detenidos y presos a disposición judicial o penados a arresto de fin de semana, con expresión de sus circunstancias personales, expedida por el secretario de la corporación municipal o por el encargado del depósito, con el visto bueno del Alcalde. Con dicha certificación se acompañará necesariamente copia certificada de las órdenes de detención, prisión, traslado o libertad dictadas por las autoridades judiciales.”

La consulta afegeix que l'article 37 del Codi Penal estableix la possibilitat que la pena de localització permanent es compleixi en el centre penitenciari més proper al domicili del penat, en els següents termes:

“1. La localización permanente tendrá una duración de hasta seis meses. Su cumplimiento obliga al penado a permanecer en su domicilio o en lugar determinado fijado por el Juez en sentencia o posteriormente en auto motivado.

No obstante, en los casos en los que la localización permanente esté prevista como pena principal, (...), el Juez podrá acordar en sentencia que la pena de localización permanente se cumpla los sábados, domingos y días festivos en el centro penitenciario más próximo al domicilio del penado.

(...)”.

Val a dir que l'article 7 de la Llei orgànica 1/1979, de 26 de setembre, general penitenciària, enumera i defineix els “establiments penitenciaris”, en concret, establiments de preventius (article 8), establiments de compliment de penes (articles 9 i 10) i establiments especials (article 11).

La previsió de l'article 37 del Codi Penal es refereix al compliment de la pena de localització en un “centre penitenciari”, de manera que, segons es desprèn de la consulta, podria quedar a criteri judicial el compliment d'aquesta pena en el dit dipòsit de detinguts, que no és, pròpiament, un establiment penitenciari en els termes de la Llei general penitenciària.

Vistes aquestes previsions, i com explica la consulta, és clar que el municipi no disposa, pròpiament, d'un establiment penitenciari, i que el dipòsit municipal de persones detingudes queda, per tant, a disposició de l'autoritat judicial, per a la custòdia, detenció i escorcoll d'aquestes persones.

La consulta exposa que, fins ara, tot i disposar d'un servei de vigilància presencial permanent de les persones detingudes, la policia local ha optat per complementar aquesta vigilància amb la instal·lació de videocàmeres de vigilància a les zones de pas i/o zones comuns del dipòsit de detinguts. Específicament, la consulta exposa que, de forma esporàdica, es produeixen intents d'autolesió per part de persones detingudes en les cel·les del dipòsit municipal.

Vistes les previsions normatives esmentades, formalment, cal distingir la situació d'una persona que es troba detinguda en les dependències policials per un temps concret i previst en la legislació corresponent i que pot ser escorcollada en les dites dependències policials –situació a la que sembla que es refereix, principalment, la consulta-, de la situació d'una persona que ha estat condemnada a una pena de localització permanent, per bé que aquesta es pugui complir en les dites dependències, si l'autoritat judicial així ho decideix.

En definitiva, l'Ajuntament considera que es generen dubtes sobre la possible intromissió al dret fonamental a la intimitat dels afectats (article 3.e) de l'LOPD), i en relació amb les previsions de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD), en concret, amb el requisit del consentiment inequívoc de l'afectat (article 6 de l'LOPD), pel fet d'articular sistemes de videovigilància en cel·les de persones detingudes i sales d'escorcoll del dipòsit municipal.

L'Ajuntament afegeix que altres municipis que disposen de dipòsit de detinguts, així com altres cossos policials, han optat per instal·lar càmeres de videovigilància que filmen l'interior de les cel·les i fins i tot a la sala on es fan els escorcolls de les persones detingudes, les quals en determinades circumstàncies excepcionals poden ser sotmeses a un nu integral. També s'afegeix que, sovint, aquestes imatges són enregistrades en dispositius informàtics i s'emmagatzemen durant un període màxim d'un mes, aplicant de forma analògica el que preveu la Llei orgànica 4/1997, de 4 d'agost, per la qual es regula la utilització de videocàmeres per les forces i cossos de seguretat en llocs públics (en endavant, LOVFCS).

Tenint en compte tot això, l'Ajuntament sol·licita:

“Informe sobre l'adequació a la normativa vigent o bé la intromissió en el dret a la intimitat de les persones detingudes en les dependències del dipòsit municipal de detinguts en el cas de:

a) Captar imatges de les cel·les quan aquestes estiguin ocupades per persones detingudes així com de la sala destinada a l'escorcoll, quan es practiquin registres superficials de les persones detingudes.

b) Enregistrar les imatges al punt anterior, tot i que només es conservin per un període limitat màxim de 30 dies.”

III

Formulada la consulta en aquests termes, cal fer les següents consideracions generals.

Pel que fa al marc normatiu aplicable a la videovigilància, cal referir-se a l'LOPD, que defineix com a dada personal “*qualsevol informació referent a persones físiques identificades o identificables*”. L'article 5.1.f) del Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la LOPD (en endavant, RLOPD), afegeix que dada de caràcter personal és “*qualsevol informació numèrica, alfabètica, gràfica, fotogràfica, acústica o de qualsevol altre tipus que concerneix persones físiques identificades o identificables*”.

En la mesura que a través de la instal·lació d'un sistema de videovigilància es permet la identificació directa o indirecta de persones físiques, s'estarà produint un tractament de dades (article 3.c) de la LOPD), necessàriament subjecte al compliment dels principis i garanties de la normativa de protecció de dades personals. En concret, la instal·lació de càmeres de videovigilància en cel·les ocupades per persones detingudes o en sales d'escorcoll del dipòsit municipal de detinguts de la policia local del municipi, comportarà un tractament de dades, no només de les persones detingudes sinó també d'altres persones físiques (els propis membres de la policia local, entre d'altres), que haurà d'estar sotmès als principis i garanties de la normativa de protecció de dades.

En relació amb la protecció de dades personals, en concret, en el context de la utilització de sistemes de videovigilància, cal tenir en compte la Instrucció 1/2009, de 10 de febrer, de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, sobre el tractament de dades de caràcter personal mitjançant càmeres amb fins de videovigilància (en endavant, la Instrucció).

A això cal afegir que, segons disposa l'article 2.3.e) de l'LOPD, es regeixen per les seves disposicions específiques, i pel que preveu especialment, si s'escau, l'LOPD, els tractaments de dades procedents d'imatges i sons obtinguts mitjançant la utilització de videocàmeres per les Forces i Cossos de Seguretat, d'acord amb la legislació sobre la matèria.

En concret, cal referir-se a la LOVFCS, desplegada a Catalunya pel Decret 134/1999, de 18 de maig, de regulació de la videovigilància per part de la policia de la Generalitat i de les policies locals de Catalunya, i per l'Ordre de 29 de juny de 2001, de regulació dels mitjans pels quals s'informa de l'existència de videocàmeres fixes instal·lades per la policia de la Generalitat i les policies locals de Catalunya en llocs públics.

Segons l'article 1 de la LOVFCS, citada:

“La presente Ley regula la utilización por las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad de videocámaras para grabar imágenes y sonidos en lugares públicos, abiertos o cerrados, y su posterior tratamiento, a fin de contribuir a asegurar la convivencia ciudadana, la erradicación de la violencia y la utilización pacífica de las vías y espacios públicos, así como de prevenir la comisión de delitos, faltas e infracciones relacionados con la seguridad pública.”

A això cal afegir el que disposa l'article 3.2 de la LOVFCS, segons el qual:

“Las instalaciones fijas de videocámaras por las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad del Estado y de las Corporaciones Locales serán autorizadas por el Delegado del Gobierno en la Comunidad Autónoma de que se trate, previo informe de una Comisión cuya presidencia corresponderá al Presidente del Tribunal Superior de Justicia de la misma Comunidad. La composición y funcionamiento de la Comisión, así como la participación de los municipios en ella, se determinarán reglamentariamente.”

Ara bé, cal tenir en compte que, segons l'article 1.3 del Decret 134/1999, *“La present disposició no serà d'aplicació a les càmeres fixes que necessiten instal·lar la policia de la Generalitat o les policies locals en immobles, dependències o instal·lacions pròpies o adscrites al compliment de les seves funcions, sempre que aquestes càmeres estiguin exclusivament destinades a garantir la seguretat i protecció interior o exterior d'aquestes dependències.”*

Vista aquesta previsió, el Decret 134/1999, citat, no resulta d'aplicació al tractament d'imatges captades en sistemes de videovigilància en els espais objecte de consulta, en concret, en les sales d'escorcoll o les cel·les del dipòsit de detinguts de la policia local.

En relació, encara, amb l'article 1.3 del Decret 134/1999, citat, escau fer esment del Decret 78/2010, de 22 de juny, sobre la instal·lació de dispositius de videovigilància a les dependències policials de la Generalitat. Aquest decret té per objecte, precisament, la regulació del règim d'instal·lació de càmeres fixes i dispositius de videovigilància i el seu ús per part de la policia de la Generalitat en l'interior dels immobles, dependències o instal·lacions pròpies o adscrites al compliment de les seves funcions per tal de garantir la seguretat i protecció de les persones i béns (article 1.1 del Decret 78/2010, citat). En qualsevol cas, aquest Decret 78/2010, no resulta d'aplicació al cas que ens ocupa, en el que la col·locació de videovigilància en dependències policials no es duu a terme per la policia autonòmica, sinó per la policia local del municipi.

Vistes aquestes previsions normatives, caldrà analitzar la instal·lació de càmeres de videovigilància en el supòsit plantejat, des de la perspectiva de la protecció de dades, en concret, atenent als principis i garanties establerts a l'LOPD i, especialment, a les previsions de la Instrucció 1/2009, sens perjudici de les previsions de la LOVFCS.

IV

Dit això, ens referim a continuació a la **primera pregunta** que formula l'Ajuntament, sobre l'adequació a l'LOPD i el possible conflicte amb el dret a la intimitat, de la captació d'imatges de les cel·les ocupades per persones detingudes, així com de la sala destinada a l'escorcoll, quan es practiquin registres superficials de les persones detingudes.

D'entrada, la instal·lació d'un sistema de videovigilància en cel·les de persones detingudes i sales d'escorcoll de les dependències de la policia municipal, en la mesura que implica un tractament de dades personals, ha de respondre al compliment d'una finalitat legítima.

Com es fa avinent en l'article 2.e) de la Instrucció, s'entén per videovigilància a través d'un sistema de càmeres fixes o mòbils que tinguin per finalitat la vigilància o el control en edificis, instal·lacions, vehicles o altres espais públics o privats, per raons de seguretat pública o privada, control del trànsit, control laboral, assegurament del funcionament normal de determinats serveis públics, control dels hàbits, la conducta o l'estat de les persones o per altres raons anàlogues.

El sistema de videovigilància es duu a terme per al compliment de finalitats policials relacionades amb la custòdia i l'escorcoll de persones detingudes, que puguin estar atribuïdes a la policia local del municipi en els termes previstos a la normativa esmentada. Es pot considerar, en principi, que podria concórrer una finalitat legítima en el supòsit plantejat, en el marc del compliment de finalitats relacionades amb la seguretat pública i l'assegurament normal de determinats serveis públics, en relació, concretament, amb les competències de la policia local en la custòdia de persones detingudes.

En la consulta es fa esment del principi de consentiment, previst en l'article 6.2 de l'LOPD en els següents termes:

"1. El tractament de les dades de caràcter personal requereix el consentiment inequívoc de l'afectat, llevat que la llei disposi una altra cosa.

2. No cal el consentiment quan les dades de caràcter personal es recullin per a l'exercici de les funcions pròpies de les administracions públiques en l'àmbit de les seves competències; (...)"

En el cas que ens ocupa, no seria necessari el consentiment de les persones detingudes o de terceres persones la imatge de les quals es pugui captar i tractar a través del sistema de videovigilància en dependències del dipòsit de detinguts de la policia local, en concret, en les cel·les de detinguts o les sales d'escorcoll, atès que el tractament es produeix per a l'exercici de funcions pròpies dels cossos policials, en aquest cas, atribuïdes a la policia local.

Ara bé, més enllà que no sigui necessari el consentiment dels afectats per al tractament de les dades, en aquest cas, de la imatge de les persones detingudes o que són objecte d'escorcoll en les dependències corresponents, des de la perspectiva de la protecció de dades cal examinar la pertinença i legitimitat d'aquest tractament, des de la vessant del principi de qualitat i de proporcionalitat.

V

Com s'apunta en la consulta, la instal·lació d'un sistema de videovigilància en determinades dependències policials (cel·les de detinguts i sales d'escorcoll), ha de tenir en compte, especialment, la possible afectació pels drets dels afectats, ja que, si bé pot resultar habilitat en els termes apuntats, pot suposar certament una ingerència en determinats drets dels afectats,

com ara el dret a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge, així com el dret a la protecció de dades personals.

En atenció al principi de qualitat de les dades (articles 4.1 de la LOPD i 6 de la Instrucció), les imatges, com qualsevol altra dada de caràcter personal, només es poden recollir i tractar a través de sistemes de videovigilància quan siguin adequades, pertinents i no excessives en relació amb les finalitats que en justifiquen la seva recollida.

D'acord amb l'article 7 de la Instrucció, relatiu al principi de proporcionalitat, aquest tractament només s'ha de produir quan sigui adequat per contribuir de forma clara a la millora del servei o activitat i quan la finalitat esmentada no es pugui obtenir amb altres mitjans que, sense exigir esforços desproporcionats, resultin menys intrusius per als drets dels afectats. Als efectes que ens ocupen, el principi de proporcionalitat fa necessari, específicament, assegurar que no es produirà una ingerència o intromissió il·legítima o desproporcionada en els drets dels afectats, singularment, els drets de l'article 18.1 de la Constitució, esmentats (dret a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge).

Aquesta Autoritat considera que la utilització de sistemes de videovigilància, atesa la intromissió que aquests poden suposar per als drets dels afectats, pot entrar en conflicte amb el principi de proporcionalitat en determinats supòsits. Als efectes que ens ocupen, cal fer esment a l'article 7.3 de la Instrucció, segons el qual pot resultar no-adequada al principi de proporcionalitat:

*“a) La instal·lació de càmeres en espais com ara banys, serveis, vestidors, sales de lleure o de descans amb accés restringit o habitacions d'hotels i similars, on, per la seva pròpia naturalesa, la captació d'imatges resulta especialment intrusiva respecte el dret a la intimitat, a la dignitat personal o al lliure desenvolupament de la personalitat. Això també és aplicable a les habitacions dels centres assistencials, llevat que sigui necessari per protegir un interès vital de la persona afectada. **En el cas de cel·les de dipòsit de persones detingudes o de centres penitenciaris o espais anàlegs de reclusió, la instal·lació no resulta proporcionada, llevat que existeixi un interès legítim superior que ho justifiqui.**”*

Si bé la instal·lació de sistemes de videovigilància en cel·les i sales d'escorcoll podria fonamentar-se en el compliment de finalitats legítimes de seguretat pública i de protecció de persones i béns (article 1 de la LOVFC i 6.2 de l'LOPD), la instal·lació de sistemes de videovigilància en aquestes dependències policials pot no resultar proporcionada amb caràcter general, atesa l'especial afectació pels drets dels afectats, de manera que la instal·lació d'un sistema de videovigilància tant en cel·les com en sales d'escorcoll ha de ser considerada com una excepció que requereix, per resultar proporcionada, una ponderació prèvia que en fonamenti la legitimitat en un interès legítim superior.

En base al principi de proporcionalitat, una mesura intrusiva com la que és objecte de consulta (instal·lació de videovigilància en cel·les de detenció i sales d'escorcoll), només es pot considerar constitucionalment legítima si resulta proporcionada a través d'una triple anàlisi de la necessitat de la mesura, la seva idoneïtat i el seu caràcter proporcional en sentit estricte. És a dir, quan no es pugui assolir la mateixa finalitat mitjançant mesures menys intrusives o que comportin menys riscos per a les persones. Respecte el judici de proporcionalitat i la ponderació necessària, ens remetem als criteris jurisprudencials exposats en la sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans -TEDH- de 28 de gener de 2003 –cas Peck contra Regne Unit-, o les SSTC 37/1998, 98/2000, o 186/2000, entre d'altres.

Com ha posat de manifest la jurisprudència, la instal·lació de videovigilància en cel·les de detinguts comporta una problemàtica específica en relació amb el dret a la intimitat. Així, s'ha posat de manifest, en un cas relacionat amb el suïcidi d'una persona detinguda en la seva cel·la, que *"La utilización de cámaras, además, plantea la problemática de proporcionalidad de este tipo de medidas de vigilancia y el principio de intervención mínima, sin olvidar que su finalidad principal es observar y controlar las zonas comunes, pero no el estado de los detenidos en sus celdas, por razón de preservar su intimidad."* (STSJ de Catalunya, de 6-11-2013).

En un altre cas, relacionat amb la mort d'un intern en un centre penitenciari, es determina que: *"A la vista de todo lo expuesto cabe concluir que la decisión de quitarse la vida aparece como súbita a tenor de las actuaciones obrantes en el expediente administrativo, teniendo en cuenta que a la Administración no le es exigible una vigilancia sobre los internos que llegue al punto, no sólo ser inviable si se pretendiera su generalidad, sino que incluso perjudicaría a los propios internos violando su derecho a la intimidad corporal, lo que hace prácticamente imposible su vigilancia las 24 horas del día, y especialmente durante las horas nocturnas de descanso, (...)".* (STSJ de Catalunya, de 4-10-2013).

El TEDH, citat, ha examinat en diverses ocasions l'aplicació del principi de proporcionalitat a situacions de privació de llibertat de persones detingudes, i ha considerat que la ponderació necessària als efectes del principi de proporcionalitat, ha de permetre protegir la integritat i la seguretat de la persona detinguda sense vulnerar els drets dels afectats, com pugui ser el dret a la intimitat. En la STEDH de 7 de juliol de 2011 (cas Hellig contra Alemanya), el Tribunal fa referència a diversos informes del Comitè Europeu per a la prevenció de la tortura, en els que es fa èmfasi de la necessitat d'aplicar el principi de proporcionalitat, exercint una ponderació, ateses les diverses circumstàncies que es poden donar en situacions de privació de llibertat. El TEDH destaca que en els dits informes s'ha considerat que fins i tot en casos extrems en què es puguin tenir sospites fonamentades de possibles intents d'autolesió o de suïcidi, la gravació contínua d'imatges pot ser, en determinats supòsits, inadmissible. En concret, s'ha considerat que mantenir una persona empresonada, despullada en una cel·la dotada de videovigilància, perquè es sospita que es podria auto lesionar o suïcidar, suposa un tractament degradant als efectes del Conveni Europeu de Drets Humans (CEDH). En la sentència esmentada, en definitiva, es considera que la pràctica habitual de mantenir persones empresonades despullades en les cel·les, amb motiu de protegir-les de la possibilitat d'autolesió, vulnera l'article 3 del CEDH, atès que aquestes condicions poden comportar una especial situació de por, d'angoixa i d'humiliació en la persona privada de llibertat (punts 54 a 56 de la STEDH).

En la STEDH de 4 de març de 2008 (cas Cavallo contra Itàlia), el tribunal té en compte que en situacions de privació de llibertat, d'empresonament i de realització d'escorcolls, cal valorar la possible afectació per la dignitat humana. En aquest cas, el recurrent al·legava, entre d'altres, que la constant vigilància de la seva cel·la les 24 hores, mitjançant càmeres de circuit tancat, així com determinats escorcolls a què havia estat sotmès, suposaven un perjudici evident per la seva intimitat. Per bé que, en el cas concret examinat, el TEDH va considerar que no s'havia produït una vulneració de l'article 3 del CEDH, ateses les particulars circumstàncies del cas, convé destacar que el Tribunal admet que, *"en general, l'aplicació prolongada de determinades restriccions pot col·locar el demandant en una situació que podria constituir un tractament inhumà o degradant, en el sentit de l'article 3 del Conveni"*.

Tot això, sense deixar de constatar que la imposició d'una pena legítima, que pot suposar inevitablement per a l'afectat una situació de *"patiment o humiliació"*, no implica que la persona afectada es vegi privada dels seus drets, com ha posat de manifest el TEDH en diverses

ocasions, entre d'altres, en el punt 120 de la sentència de 6 d'abril de 2000 (cas Labita contra Itàlia).

Als efectes del principi de proporcionalitat i de l'acurada ponderació que cal realitzar, i tenint en compte la jurisprudència citada, cal fer avinent que la detenció d'una persona en una cel.la i la realització d'un escorcoll, són dues situacions diferenciades, si bé poden presentar punts en comú. Així, per determinar la legitimitat del tractament d'imatges a través de sistemes de videovigilància en un i altre cas, caldrà tenir en compte tant els elements comuns com determinades circumstàncies particulars.

Ambdues situacions (detenció de la persona dins la cel.la i realització d'escorcolls) poden comportar, com apunta el TEDH, situacions de por, angoixa o estrès, atès que es tracta de situacions especialment greus o penoses per a qualsevol persona. Així, la concurrència d'elements de patiment, humiliació o afectació per a la dignitat humana, no haurien d'obviar-se en cap de les dues situacions, ans al contrari, caldria partir, com a base per a la ponderació, de la constatació que sempre es produeix un mínim d'afectació per a qualsevol persona, en els termes apuntats.

Això ha de portar necessàriament a considerar excepcional qualsevol mesura de videovigilància sobre la persona detinguda o sotmesa a un escorcoll. Més enllà d'això, es poden concretar les següents qüestions:

a) En el primer cas (**videovigilància de la persona detinguda que es troba en una cel.la**), cal tenir en compte que el manteniment d'una persona dins la cel.la pot allargar-se durant hores o dies, de manera que la captació i gravació d'imatges pot afectar la totalitat de la rutina d'aquella persona (quan es troba en vetlla, dormint o descansant, en situacions d'especial afectació per la seva intimitat corporal, en moments d'especial nerviosisme, etc).

Això justifica, per sí sol, que la captació i enregistrament d'imatges hagi de ser excepcional i fonamentada en circumstàncies concretes, per evitar un tractament de dades contrari al principi de proporcionalitat.

Més en concret, la videovigilància dins la cel.la podria plantejar-se per situacions de risc derivades del contacte entre el propi detingut i altres persones –els agents, principalment-, en els moments concrets en què es pugui produir aquest contacte (ingrés en la cel.la, trasllats o sortida de la mateixa). Com apunta la pròpia consulta, ja es disposa d'un servei de vigilància presencial permanent de les persones detingudes, vigilància presencial que s'ha complementat amb videovigilància en zones de pas i/o zones comuns del dipòsit de detinguts. Així, sembla que la conducció del detingut dins la cel.la, o la realització d'aquests trasllats, pot quedar suficientment assegurada amb aquesta vigilància presencial, complementada per la videovigilància en zones de pas, sense necessitat d'enregistrar dins la cel.la. Només en aquells casos en què no sigui així, podria justificar-se la videovigilància dins la cel.la, circumscrita als moments en què la persona detinguda es troba acompanyada, per tal d'assegurar la pròpia seguretat del detingut o de les persones que hi entren en contacte.

En aquest sentit, el principi d'intervenció mínima (article 7.1 de la Instrucció) obliga a ponderar quins lapses temporals de captació i de gravació d'imatges poden ser adequats, ateses les circumstàncies de cada cas.

Des d'aquesta perspectiva pot ser justificable que es procedeixi a la videovigilància dins la cel.la, principalment en aquells moments en què s'ha de produir un contacte amb altres persones, ja que es podrien donar situacions de conflicte que justificarien l'enregistrament de les imatges i la seva conservació, a efectes de prova.

Sens perjudici d'això, des de la perspectiva de la protecció de dades es recomana que el tractament de les imatges es faci de forma encriptada, en definitiva, utilitzant mecanismes de xifratge que permetin garantir un tractament adequat i no excessiu de les dades.

Es tractaria d'utilitzar, en el sistema de videovigilància en qüestió, mecanismes de "caixa negra", és a dir, solucions tecnològiques que permetin enregistrar les imatges i conservar-les de forma encriptada, assegurant que les imatges no són accessibles o visualitzades, llevat que l'exigència d'eventuals responsabilitats ho requereixi.

El principi d'intervenció mínima (article 7.1 de la Instrucció) s'ha de tenir present a l'hora de determinar els accessos que es poden produir a les imatges captades i/o enregistrades. L'accés per persones autoritzades s'hauria de limitar a aquells casos en què hi hagi indicis que s'ha produït una determinada situació de conflicte, en relació amb la qual les imatges poden adquirir valor probatori, o pot resultar necessari, per exemple, comunicar-les a l'autoritat judicial. Fora d'aquests casos, no sembla que s'hagin de produir accessos a les imatges.

Aquests mecanismes no impedeixen la utilització de les imatges, si escau, a efectes de prova, però eviten que es faci un tractament inadequat de les imatges, ja que aquestes es protegeixen d'accessos indeguts o de possibles manipulacions, que podrien malmetre fins i tot el seu valor a efectes de prova.

Cal recordar que, segons la normativa de protecció de dades, el tractament de dades requereix l'aplicació de determinades mesures de seguretat (article 9 de l'LOPD i Títol VIII del RLOPD), com es recorda en l'article 20.2 de la Instrucció, en els següents termes:

"La recollida i el tractament d'imatges de persones identificades o identificables requereix, amb caràcter general, el nivell de seguretat bàsic, sens perjudici que en determinats supòsits puguin ser d'aplicació les mesures de nivell mitjà o alt especificades en aquesta normativa.

Sens perjudici de la resta de supòsits previstos a la normativa de protecció de dades, la captació i el tractament de determinades imatges o veus que, de manera previsible i significativa i no merament ocasional, ofereixin informació que permeti avaluar aspectes de la personalitat o el comportament de les persones, requereix el nivell mitjà de mesures de seguretat. Es requereix el nivell alt quan ofereixin informació sobre dades especialment protegides, quan es tracti d'imatges captades o tractades per a fins policials sense el consentiment de les persones afectades, o quan siguin relatives a actes de violència de gènere."

L'article 21.4 de la Instrucció, enumera diverses qüestions a tenir en compte en relació amb les mesures de seguretat a aplicar en matèria de videovigilància. Tenint en compte això, en el cas que ens ocupa caldria definir els accessos autoritzats a les imatges, i establir un registre d'accessos adequat, que permeti registrar la identificació de l'usuari que intenta accedir a les imatges, el seu perfil, la data i l'hora de l'intent d'accés, les funcions que intenta realitzar (visualització, modificació, comunicació de les imatges, etc), i si ha estat autoritzat o no. El sistema de videovigilància emprat també hauria de permetre tenir constància de les imatges a les que s'accedeix, identificades amb la data i l'interval horari visualitzat, per poder establir una traçabilitat o seguiment de l'accés i tractament de les imatges. També cal tenir present que els usuaris autoritzats han d'accedir a les imatges a través de sistemes de contrasenya adequats.

Si la fonamentació de la videovigilància dins la cel.la rau en els intents d'autolesió o de suïcidi de la persona detinguda (supòsit principal que s'exposa en la consulta), el principi de proporcionalitat exigiria, d'entrada, que s'hagués constatat el risc que es donin aquestes situacions, en cada cas concret. Convindria tenir en compte, en aquest sentit, que els cossos policials apliquen una sèrie de protocols (eliminació d'elements del propi vestuari de la persona,

o d'altres elements propis de la cel.la, que puguin posar en perill la integritat física de la persona detinguda), tendents, precisament, a evitar autolesions o intents de suïcidi. La videovigilància dins la cel.la exigiria, doncs, que s'hagués constatat que, tot i l'aplicació d'aquests protocols, es pot produir un incident en un cas determinat. En aquests casos, podria resultar legítima la captació i l'enregistrament d'imatges, si bé això no legitimaria una gravació contínua, a menys que sigui imprescindible (article 7.1 de la Instrucció). Convindria en qualsevol cas evitar la gravació de determinats espais dins la cel.la –urinaris o vàters, per exemple-, en línia amb la previsió de l'article 3.1 del Decret 78/2010, que citem a títol il·lustratiu, ja que com ha quedat dit, no resulta aplicable a la videovigilància per part de cossos de policia local.

En aquells casos en què, excepcionalment, sigui pertinent enregistrar les imatges de la cel.la de persones detingudes, és convenient que la persona afectada sigui coneixedora i conscient del fet de la gravació d'imatges, i del moment en què aquesta gravació s'està produint, qüestió a la que ens referirem amb major detall en el Fonament Jurídic VI d'aquest dictamen.

En qualsevol cas, doncs, cal partir de l'excepcionalitat de la mesura de videovigilància en les cel·les de persones detingudes, i atendre a les particularitats de cada cas, per valorar si és legítim captar i, si escau, enregistrar imatges d'una concreta persona detinguda, mentre es troba dins la cel.la.

b) En el segon cas (**videovigilància a la sala d'escorcoll**), i sens perjudici de les situacions que puguin donar-se en d'altres municipis respecte la instal·lació de sistemes de videovigilància en espais anàlegs, la consulta explícita que la videovigilància es limitaria, en el cas de sales d'escorcoll, a "*quan es practiquin registres superficials sobre les persones detingudes*". Aquesta concreció s'ha de valorar positivament, des de la perspectiva del principi de proporcionalitat, ateses les circumstàncies penoses de la situació en sí, l'afectació pel dret a la intimitat, i la jurisprudència citada.

Dit això, per la informació de què es disposa, sembla que el sistema de vigilància enregistri qualsevol escorcoll realitzat, independentment que un determinat escorcoll pugui resultar problemàtic. D'entrada, un determinat escorcoll pot ser especialment conflictiu, per diverses circumstàncies, com ara l'estat d'alteració o violència de la persona detinguda. Ara bé, fins i tot en aquells casos en què no sigui així, en qualsevol escorcoll es produeix una situació de proximitat i de contacte del detingut amb terceres persones. Així, atès que mentre dura l'escorcoll es produeix un contacte entre la persona detinguda i terceres persones -els agents de policia, principalment-, pot ser raonable i proporcionat captar i enregistrar les imatges referides al procés d'escorcoll de la persona detinguda. Dit això, convé fer extensibles les consideracions fetes en relació amb la possibilitat de captar les imatges i enregistrar-les de manera encriptada, evitant accessos indeguts o tractaments inadequats de les imatges, així com en relació amb les mesures de seguretat aplicables.

VI

En un i altre cas (videovigilància dins la cel.la i en la sala d'escorcoll) cal fer, encara, una darrera consideració.

La normativa de protecció de dades exigeix que s'informi els afectats, de manera expressa, precisa i inequívoca, que es produirà el tractament de les dades, en els termes que concreta l'article 5 de l'LOPD.

Com es fa avinent en l'article 12 de la Instrucció, el compliment del deure d'informació en els tractaments mitjançant l'ús de videocàmeres es pot dur a terme mitjançant la col·locació de cartells i amb els mitjans complementaris a què es refereix l'apartat 6 de l'article 12, citat.

Es recomana que, en el cas plantejat, es consideri la possibilitat d'articular sistemes que permetin als afectats conèixer en quin moment s'està captant i, si escau, enregistrant la seva imatge. Això es podria articular a través de cartells informatius i de sistemes òptics de les pròpies càmeres instal·lades (encesa d'un indicador lluminós), que permeten saber en quin moment la càmera està activada i capta imatges i, per tant, garanteixen el coneixement per part dels afectats del tractament de les seves dades.

VII

La **segona pregunta** formulada es refereix a l'adequació a la normativa vigent de l'enregistrament de les imatges de les cel·les i de la sala destinada a l'escorcoll, *"tot i que només es conservin per un període limitat màxim de 30 dies"*.

D'entrada, cal fer notar que l'enregistrament o emmagatzematge de les imatges, en tant que gravació sobre un suport reproducible (article 2.c) de la Instrucció), així com la seva conservació, suposen un "tractament" de les dades, en els termes de l'article 3.c) de l'LOPD, de la mateixa manera que en forma part la captació d'aquestes imatges.

La captació, enregistrament i conservació de les imatges que es tracten en un sistema de videovigilància com el que ens ocupa, ha de resultar legítim, en els termes apuntats, sense que un període de conservació determinat pugui legitimar un tractament d'imatges que no s'ajusta a l'LOPD i la resta de normativa aplicable.

Dit això, la conservació i la cancel·lació de les imatges en el context de sistemes de videovigilància són qüestions que aquesta Autoritat ha analitzat, entre d'altres, en els Dictàmens 53/2010 o 46/2012, disponibles al web www.apd.cat.

Escau assenyalar, d'entrada, que l'establiment d'un termini que no superi el termini d'un mes per a la conservació de les imatges, amb caràcter general, resulta adequat al que preveu l'article 8.1 de la Instrucció, segons el qual:

"En aquells supòsits en què no es pugui assolir la finalitat perseguida sense emmagatzemar les imatges, el període de conservació no ha de ser superior al que resulti necessari per complir la finalitat de vigilància per a la qual les dades han estat recollides o enregistrades. Amb caràcter general, es recomana no excedir el termini màxim d'un mes per cancel·lar les imatges tractades."

Ara bé, cal tenir en compte que el principi d'intervenció mínima s'ha d'aplicar no només, entre d'altres, als lapsos temporals de gravació i a l'accés a les imatges –qüestions a les que ja ens hem referit-, sinó també a la determinació de les condicions de conservació de les imatges (article 7.1 de la Instrucció).

Per aplicació del principi de qualitat, en la seva vessant d'intervenció mínima, les imatges captades i enregistrades en les cel·les de detenció i les sales d'escorcoll, en cas que la seva captació i conservació resulti legítima en els termes apuntats en aquest dictamen, hauran de conservar-se, només, pel període de temps que sigui estrictament necessari per donar compliment a la finalitat legítima que en pugui justificar el tractament.

Sens perjudici que, amb caràcter general, el període d'un mes pugui resultar adequat a la normativa de protecció de dades, en el cas que ens ocupa, atesa l'especial afectació que el tractament de les imatges té pels drets dels afectats, sembla que el període de conservació de les imatges hauria de ser el mínim imprescindible i, en principi, inferior a un mes.

En concret, si en el temps que dura l'estada de la persona detinguda a la cel·la, o durant la realització de l'escorcoll, no s'ha produït cap incident, és raonable suposar que el tractament de les imatges ja ha complert la seva finalitat legítima, i que, per tant, les imatges ja no han de ser conservades. A tall d'exemple, si en un cas concret es presenta alguna reclamació o denúncia per part de l'afectat en relació amb la seva detenció o escorcoll, es pot suposar que aquesta denúncia es produirà en un lapse curt de temps, després dels fets (en hores o dies posteriors).

Per això, no sembla que en molts casos s'hagi d'esgotar el termini d'un mes, ja que, probablement, molt abans ja es podrà determinar si cal conservar o no les imatges enregistrades, relacionades amb un escorcoll o amb la detenció de determinada persona.

Això, tenint en compte que la cancel·lació de les imatges no equival, d'acord amb l'article 4.5 de l'LOPD i l'article 8.2 de la Instrucció, a l'esborrat o la destrucció física de les mateixes, sinó al "bloqueig", entès com *"la identificació i reserva d'aquestes dades amb la finalitat d'impedir-ne el tractament excepte per posar-les a disposició de les administracions públiques, jutges i tribunals, per a l'atenció de les possibles responsabilitats nascudes del tractament i només durant el termini de prescripció de les responsabilitats esmentades"* (article 5.1.b) del RLOPD).

Com afegeix el citat article 5.1.b) del RLOPD, un cop transcorre el termini de prescripció de possibles responsabilitats sí caldria procedir a la supressió de les dades, entesa com a eliminació de les mateixes, i no abans.

Així, en aquells casos en què sigui pertinent (presentació d'alguna denúncia, constatació que s'han produït incidents durant l'estada de la persona detinguda a la cel·la o durant l'escorcoll), les imatges es podran conservar, degudament bloquejades, el temps que resulti necessari en relació amb possibles responsabilitats que s'hagin pogut generar.

D'acord amb les consideracions fetes en aquest dictamen, es fan les següents,

Conclusions

La instal·lació de càmeres de videovigilància en cel·les ocupades per persones detingudes o en sales d'escorcoll del dipòsit municipal de detinguts de la policia local del municipi, comportarà un tractament de dades, no només de les persones detingudes sinó també d'altres persones físiques (els propis membres de la policia local, entre d'altres), que haurà d'estar sotmès als principis i garanties de la normativa de protecció de dades.

Primera pregunta:

a) El tractament d'imatges de les cel·les, quan aquestes es troben ocupades per persones detingudes, si bé pot justificar-se en determinats casos, ha de ser excepcional d'acord amb les consideracions fetes al Fonament Jurídic V d'aquest dictamen.

b) Pel que fa al tractament d'imatges en sales d'escorcoll quan es practiquen registres superficials de les persones detingudes, pot ser raonable captar i enregistrar aquestes imatges, atès que es produeix un contacte entre la persona detinguda i terceres persones.

En un i altre cas, cal tenir en compte la possibilitat de captar les imatges i enregistrar-les de manera encriptada, així com la correcta aplicació de les mesures de seguretat exigibles, per tal d'evitar accessos indeguts o tractaments inadequats de les imatges.

Segona pregunta:

Pel que fa a la conservació de les imatges enregistrades, no sembla que en molts casos s'hagi d'esgotar el termini d'un mes, ja que, probablement, molt abans ja es podrà determinar si cal conservar o no les imatges enregistrades, relacionades amb un escorcoll o amb la detenció de determinada persona. En qualsevol cas, la cancel·lació de les imatges no equival, d'acord amb l'article 4.5 de l'LOPD i l'article 8.2 de la Instrucció, a l'esborrat o la destrucció física de les mateixes, sinó al "bloqueig", en els termes de l'article 5.1.b) del RLOPD.¹

Barcelona, 22 d'abril de 2014

---

¹ Aquesta versió del Dictamen 6/2014 incorpora la correcció d'errades efectuada en data 2 de juny de 2014.